

Åsiktsdokument

Stockholms universitets studentkår

Antaget av kårfullmäktige 2021-04-15

Reviderat av kårfullmäktige 2022-02-24

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Grundprinciper	4
2.1. Högre utbildning i samhället	4
2.2. Studentinflytande för kvalitet	4
2.3. Utbildning för alla	5
3. Stockholms universitets studentkårs åsikter	5
3.1. Kvalitet i utbildningen	5
3.1.1. Vetenskaplighet och lärarledd tid	5
3.1.2. Stockholms universitets kvalitetssystem	6
3.1.3. Examination	6
3.1.4. Betyg	6
3.2. Högskolepedagogisk utveckling	6
3.2.1. Undervisningsformer	7
3.2.2. IT i undervisningen	7
3.2.3. Internationalisering	7
3.2.4. Lärarstudenter och studenter inom annan tvärvetenskap	8
3.3. Hållbar utbildning	8
3.3.1. Stockholms universitet som myndighet	8
3.3.2. Hållbar kunskap	9
3.4. Studentinflytande	9
3.4.1. Förutsättningar för inflytande	9
3.4.2. Kursvärderingar	10
3.4.3. Finansiering av studentkårer	11
3.4.4. Internationella studenters möjligheter till inflytande	11
3.5. Studiemiljö	11
3.5.1. Ett levande och modernt campus	11
3.5.2. Universitetsbibliotek	12
3.5.3. Kurslitteratur för alla	12
3.5.4. Studerandeskyddsombud och inflytande	12
3.5.5. Studenters hälsa	13
3.5.6. Studenthälsan	13
3.5.7. Föreningar på campus	14
3.6. Jämlikhet	14
3.6.1. Lika villkor	14

3.6.2. Diskrimineringslagen och aktiva åtgärder	14
3.6.3. Breddad rekrytering	15
3.6.4. Intersektionalitet	15
3.6.5. Tillgänglighet och breddat deltagande	15
3.6.6. Språk och nationella minoritetsspråk	16
3.6.7. Internationell solidaritet	16
3.7. Arbetsmarknad	17
3.7.1. Arbetslivsanknytning i utbildningen.....	17
3.7.2. Praktik och VFU	17
3.7.3. Studie- och yrkesvägledning.....	18
3.8. Nationella utbildningsfrågor	18
3.8.1. Kvalitetsutvärderingar.....	18
3.8.2. Resurstilldelningssystemet	18
3.8.3. Treterminssystem.....	19
3.9. Studenters sociala situation	19
3.9.1. Bostäder	19
3.9.2. Student i Storstockholm.....	20
3.9.3. Studiemedel.....	20
3.9.4. Socialförsäkringar	21
3.10. Forskarutbildningen	21
3.10.1. Introduktion till forskarutbildningen	22
3.10.2. Individuell studieplan.....	22
3.10.3.Handledning	23
3.10.4 Internationella doktorander	23
3.10.5. Anställning.....	23
3.10.6. Organisatorisk och social arbetsmiljö	24
3.10.7. Doktorandrepresentation	24

1. Inledning

Stockholms universitets studentkårs (SUS) åsiktsdokument är den politiska plattform vi utgår ifrån i vårt dagliga påverkansarbete gentemot en mängd olika aktörer och intressenter. Åsiktsdokumentet är en viktig del av en transparent studentkår. SUS representerar ett stort antal studenter som alla har skilda förutsättningar, åsikter och erfarenheter. Trots detta finns också frågor i vilka många studenter har gemensamma intressen. SUS åsiktsdokument innehåller våra åsikter om studentgemensamma frågor som berör studenter vid Stockholms universitetet (SU) i första hand och studentlivet i Stockholm i andra hand. Detta inkluderar undervisning, studiemiljö, utbildningspolitik och studenters villkor och är inte ett allmänpolitiskt dokument som tar ställning i för studentgruppen ovidkommande frågor.

Genom ett åsiktsdokument som antas av SUS fullmäktige blir SUS politiska åsikter öppet och tydligt redovisade för medlemmar och intressenter och kan på demokratisk väg förändras genom att lägga motioner till fullmäktige eller genom att som medlem rösta i kårvalet. Allt för att skapa så stor legitimitet som möjligt i SUS påverkansarbete.

Åsiktsdokumentet ska användas av alla ledande företrädare för SUS samt SUS kansli i möten med studenter, SU, samarbetsorganisationer, politiker och media. Det är den grund som SUS står på i sitt arbete med att skapa en studietid i världsklass.

2. Grundprinciper

2.1. Högre utbildning i samhället

Den fria akademien får inte isolera sig utan ska tvärt om samverka med det omgivande samhället, berika det med sin forskning och vara en öppen drivkraft i samhällsutvecklingen. SU:s främsta uppgift är bildning och denna ska stå öppen för studenter och övriga samhället. Grundpelare för högre utbildning i samhället är akademisk frihet, demokrati och ett livslångt lärande.

Ett universitets legitimitet är dock inte endast baserad på dess förmåga att producera god forskning och utbildning. SU ska även vara och agera som en förebild i samhället. Verksamheten ska genomsyras av jämlikhet och ett arbete för hållbar utveckling. SU måste kunna ge kunskapsbaserade och relevanta svar på vår tids stora utmaningar och motverka extremism, förenklingar och fördomar.

2.2. Studentinflytande för kvalitet

I högskolelagen står det att alla studenter ska delta i SU:s utvecklingsarbete då det skapar högre kvalitet. När studenter får vara delaktiga i beslut som rör studenterna blir utbildning och studiemiljö bättre. Vi tror att studentinflytande sker bäst när det organiseras av studenterna själva. Studentkårer fyller här en viktig funktion som oberoende organisationer för arbete med studentinflytande i utbildningen. Att det på

varje lärosäte ska finnas minst en studentkår som ges reell möjlighet att delta i utvecklingen av utbildningen och att bedriva från lärosätet oberoende verksamhet för studenter är därför en viktig demokratisk rättighet. Att alla lärosäten ska följa högskolelagens och högskoleförordningens skrivningar angående studentinflytande är en självklarhet.

2.3. Utbildning för alla

Rätten till en likvärdig utbildning är en fråga om rättvisa och demokrati eftersom samhällets gemensamma resurser som läggs på högre utbildning bör komma alla till tillgodo. Två viktiga principer för att nå detta mål är att all högre utbildning ska vara avgiftsfri samt att SU aktivt ska motverka diskriminering och uppmuntra en breddad rekrytering.

I takt med att samhället förändras förändras också lärosätena. Antalet studenter inom högre utbildning är fler idag än för femtio år sen. Nya studentgrupper och fler studenter ställer nya krav och förändrar gamla strukturer. SU måste idag anpassa sig till att vara ett universitet för alla och därmed hitta nya arbetssätt och utvecklas. Att fler tar del av högre utbildning är en möjlighet både för samhället och för de enskilda individerna.

3. Stockholms universitets studentkårs åsikter

3.1. Kvalitet i utbildningen

3.1.1. Vetenskaplighet och lärarledd tid

All akademisk utbildning ska bedrivas på en vetenskaplig grund och vara öppen för flera vetenskapliga perspektiv och ska motverka att reproducera en eurocentrisk världsbild. Studenter ska få verktyg för att både kunna tillgodogöra sig akademisk text och att kunna kritiskt granska och ifrågasätta rådande sanningar och strukturer. Inslag av vetenskaplig metod ska därför integreras i all undervisning där så är möjligt och separata metodkurser bör komma så tidigt som möjligt i utbildningen. Studenter bör kontinuerligt under sin utbildning få träning i akademiskt skrivande. Detta är framför allt viktigt som förberedelse inför uppsatsskrivandet. SU bör även erbjuda en frivillig introduktionskurs till universitetsstudier i allmänhet och vetenskaplig metod i synnerhet inför varje terminsstart, den ska även kunna läsas parallellt vid sidan om övriga studier.

Vissa delar av SU har minimalt med lärarledd tid, inte minst inom humaniora och samhällsvetenskap. Lärarledd tid är något som bortprioriteras när fakulteterna har ekonomiska sparkrav. Resurserna till grundutbildningen måste öka för att garantera att studenterna har rätt till minst 15 timmars lärarledd tid i veckan och minst en timmes lärarledd personlig handledning per högskolepoäng vid uppsatsarbete. I dagsläget är det inte ovanligt att studenter inom ovan nämnda fakulteter har mindre än

fem timmars lärarledd tid i veckan. Detta försämrar utbildningskvaliteten och möjligheten till vetenskapligt stöd hos den undervisande personalen.

3.1.2. Stockholms universitets kvalitetssystem

SU ska ha ett kvalitetssystem som omfattar kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av all utbildning och forskning. Studentperspektivet är en mycket viktig del av kvalitetssystemet och det är avgörande att styrdokument och processer för kvalitetsarbete är transparenta och likartade över hela SU för att studenters medverkan på alla SU:s nivåer ska möjliggöras i granskningar av utbildningar.

3.1.3. Examination

Examination är en central del i utbildningen som föranleder frågor om rättssäkerhet. Frågan om anonymiserad tentamen är en sådan. I dagsläget är inte alla tentamina anonymiserade vilket är ett problem för studenter då det uppkommer risker med att en examinator vet vem studenten är. Anonymiserad tentamen ska vara standard för att öka studenternas rättssäkerhet. Det gäller såväl fysiska salstentor som digitala. SU:s centrala tentamensadministration måste inkludera digital tentamen. Digital tentamen bör möjliggöras på hela SU.

För att hålla studier och fritid åtskilda ska examination endast ske under ordinarie undervisningstid.

3.1.4. Betyg

SU använder en sjugradig betygsskala som är relaterad till de förväntade studieresultaten som gäller för utbildningen. Det sker dock undantag från den sjugradiga betygsskalan vilket skapar problem både i framtida rekrytering till såväl forskarutbildning som till arbetslivet. Det kan också skapa förvirring hos de enskilda studenterna när de bedöms olika i olika kurser. Vissa kurser bör endast betygsättas med godkänt eller underkänt betyg. Grundprincipen är dock att SU bör hålla sig till en och samma betygsskala.

Den sjugradiga betygsskalan medför att studenter upplever höga prestationskrav, bland annat för att de ska kunna fortsätta studera på högre nivåer. SU ska verka för att minska betygshets och tillkommande betygsstress.

3.2. Högskolepedagogisk utveckling

SU bör lägga större vikt vid pedagogisk meritering vid tillsättandet av universitetslektorat och professorer. Alla doktorander ska erbjudas att genomgå grundläggande högskolepedagogisk utbildning inom ramen för sin utbildning på forskarnivå. Den högskolepedagogiska utbildningen som forskarstuderande ska erbjudas ska nå upp till nationell standard (minst 7,5 hp). Den högskolepedagogiska utbildningen ska innefatta såväl undervisningspedagogik som handledningsutbildning. I största möjliga utsträckning bör doktorander erbjudas möjlighet till undervisning

under sin doktorandtid. Alla som handleder studenter i uppsatsskrivning, inklusive doktorander, ska ha genomgått den högskolepedagogiska utbildningen.

I jämförelse med flera andra stora lärosäten prioriterar SU både pedagogisk meritering och pedagogisk utbildning lågt. Detta behöver SU förbättra för att undvika framtida svårigheter för doktorander och forskare från SU att få anställning vid andra lärosäten på grund av för lite pedagogisk utbildning.

3.2.1. Undervisningsformer

SU måste kunna möta behoven från en heterogen studentgrupp. Därför bör det utöver campusförlagda heltidsstudier finnas möjlighet att studera både enstaka kurser och hela program på halvtid, kvällstid och distans samt under sommaren. Framför allt bör fler relevanta kurser, som många studenter har med i sin examen, ges kvällstid, halvtid och sommartid. Det ska gå att kombinera deltidsstudier med exempelvis arbete. Eftersom alla lär sig på olika sätt behövs olika typer av undervisning och examination. Det är inte rimligt att vissa utbildningar nästan uteslutande består av storföreläsningar med flera hundra studenter och salstentamina de första åren. SU behöver mer individanpassad undervisning och fler olika undervisnings- och examinationsformer.

3.2.2. IT i undervisningen

SU bör i högre grad än idag använda IT som verktyg i undervisningen. Detta kan bidra till högre kvalitet i studierna för studenterna genom ökad kommunikation med lärare och studiekamrater samt ökad tillgänglighet av information. Studenter som vill ta del av information om sin utbildning eller information från SU bör ha möjlighet att göra det genom en samlad lärarplattform. IT-miljön måste vara enkel nog att även de som läser enstaka kurser vid SU inte behöver spendera tid med att lära sig IT-miljön. Alla föreläsningar ska spelas in och tillgängliggöras på SU:s lärplattform.

SU bör använda sig av digitala verktyg även i campusbaserad undervisning. Det ska ges möjligheter att delta hemifrån vid exempelvis sjukdom. Det bör även finnas möjlighet att komplettera seminarium via till exempel digitala verktyg, i synnerhet bör detta tillgängliggöras för studenter som har barnansvar. Dock ska IT-användande alltid ske i kvalitetshöjande syfte och ej ses som en möjlighet att spara pengar genom mindre lärarkontakt eller fler distansmoment för campusstudenter. SU ska tillgängliggöra egenproducerad forskning via sin hemsida eller universitetsbiblioteket. Studenter har rätt att ta del av den senaste forskningen och kunskapen, vilket kräver open access. Öppen tillgång betyder att upphovspersonen ger alla rätt att läsa, ladda ned, kopiera och sprida verket i digital form kostnadsfritt men inom ramen för upphovsrätten.

3.2.3. Internationalisering

Samhället blir allt mer globaliserat och i takt med denna utveckling ökar behovet av internationaliserade utbildningar. För att förbereda studenter på den internationella forskningen och arbetsmarknaden måste kurser och examina vid SU vara erkända och gångbara utanför Sverige.

Studenter måste även få större möjligheter att studera utomlands inom ramen för sin utbildning, både inom kurser och program. Genom utbytesavtal minskar den ekonomiska och administrativa bördan för den enskilde och SU ska därför verka för att fler avtal kommer till stånd inom alla utbildningsområden. Internationell mobilitet ska även möjliggöras inom ramen för europeiska universitetsallianser och andra samarbeten. En del av internationaliseringsarbetet är att möjliggöra för utländska studenter från alla länder att studera i Sverige. För att förbättra denna möjlighet ska avgifterna för utomeuropeiska studenter avskaffas. Det bör även förenklas för utländska studenter som studerat i Sverige att stanna kvar och arbeta och leva i landet efter sin examen.

Fler utbildningar ska, utöver dagens undervisningsspråk, ges på engelska för att fler ska ha möjlighet att läsa dem. I dagsläget är stora delar av forskarutbildningen engelskspråkig men på lägre nivåer är det ovanligare att utbildning tillgängliggörs på engelska. Detta leder till att färre internationella studenter kan ta del av utbildningen vid SU.

3.2.4. Lärarstudenter och studenter inom annan tvärvetenskap

Studenter som läser program med kurser på olika institutioner i allmänhet och lärarstudenterna i synnerhet är både geografiskt och organisatoriskt utspridda vid SU. I nuläget bidrar det till brist på både gemenskap och interaktion under studietiden samt försvårar studenternas möjligheter att påverka utbildningen, eftersom den kontinuitet som behövs för att skapa studentinflytandestrukturer ofta saknas. Att ofta byta institution och fakultet som student leder även många gånger till bristande studie- och programinformation och inledande svårigheter i studiesituationen då olika institutioner och fakulteter organiserar sin administration och undervisning på helt olika sätt.

Oavsett om studenten läser sin utbildning på en eller flera institutioner bör SU kunna garantera likvärdiga förutsättningar för inflytande och tydlig information.

3.3. Hållbar utbildning

3.3.1. Stockholms universitet som myndighet

SU har genom högskolelagen § 5 ett ansvar för att i sin verksamhet främja hållbar utveckling och bör i all sin verksamhet beakta dessa frågor. Detta bör göras i enlighet med EU:s strategi för hållbar utveckling och Sveriges miljömål. SU bör därför klimatkompensera sina utsläpp och Agenda 2030 ska inkorporeras både i utbildningarna och i SU:s verksamhet som myndighet och arbetsplats. SU måste i detta arbete ta hänsyn till såväl ekonomiska, sociala som ekologiska aspekter av hållbarhet.

En praktisk miljöanpassning av SU är en förutsättning för att SU ska få en trovärdig profil i miljöfrågor. SU ska därför verka för att studenter ska kunna leva sina liv hållbart på campus, i allt från kollektivtrafiklösningar till källsortering. SU bör av energi- och resursskäl öka användningen av IT i sin information och utbildning.

Rutiner bör upprättas för att lägga ut scheman, kompendier och annat material på hemsidan för att spara naturresurser och energi. Information och tillgänglighet, till medarbetare och studenter, ska genomsyra SU:s miljöarbete.

SU:s klimatfärdplan ska regelbundet ses över för att ambitionsnivån ska vara hög och rimlig. SU bör alltid och i alla sammanhang ta klimat- och miljöaspekten i beaktande när resväg planeras och konferenser och möten genomförs samt då SU väljer att delta i olika evenemang. Flygresor ska undvikas men när de görs ska de bokas via SU:s resebyrå. Institutionerna bör ges goda möjligheter att ersätta resor med digitala möten. SU bör även underlätta för studenter som deltar i internationell mobilitet att resa hållbart, exempelvis genom att bistå vid bokning av tågresor. Vid val och upphandlingar av aktörer på campus bör det alltid ställas krav på att dessa lever upp till högt satta klimat- och miljökrav. Evenemang arrangerade av SU bör i möjligaste mån vara veganska eller vegetariska.

Ett modernt campus bör också vara ett grönt campus. SU måste ständigt arbeta för att göra sin verksamhet mer miljövänlig och hållbar genom lägre energiförbrukning, mer återvinning och miljömedvetna inköp. Stora delar av campus har ett unikt naturnära läge med en biologisk mångfald som måste värnas. Det är därför särskilt viktigt att miljöhänsyn tas vid nybyggnationer.

3.3.2. Hållbar kunskap

Vid SU bedrivs forskning om hållbar utveckling som har stor betydelse för samhället och därför behöver ges resurser. Även utbildning bör producera kunskap om hållbarhet. Varje huvudområde kan relateras till en eller flera aspekter av hållbar utveckling och hur detta görs avgörs bäst av lärarna själva. En akademisk examen måste innebära kunskap och förståelse för hur samhället ska nå en hållbar utveckling i relation till valt examensämne. Kunskapen om hållbar utveckling måste bygga på insikten om sambanden mellan tillståndet i miljön och de mänskliga aktiviteterna i ett lokalt, regionalt och globalt perspektiv.

3.4. Studentinflytande

3.4.1. Förutsättningar för inflytande

Ett välfungerande studentinflytande är ett demokratiskt grundkrav och en förutsättning för hög kvalitet i utbildningen. Studenter måste vara representerade i alla beslutande och beredande organ som rör studenternas situation enligt högskolelagen.

Inflytande över utbildningen är en rättighet och ska inte behöva vara svårt eller tidskrävande för den enskilda studenten. SU har ett ansvar för att utveckla flexibla och transparenta former för inflytande som ger alla SU:s studenter möjlighet att påverka sin utbildning.

SU ska skapa goda förutsättningar för studentinflytande genom att tillse att Regler för studentinflytande följs. Den tid som representanterna lägger ner på att delta i

beslutande och beredande organ ska ersättas ekonomiskt för studentrepresentanter samt genom förlängning av anställning för doktorander och studentrepresentanter ska utbildas av SU i hur olika beslutande och beredande organ fungerar. SU ska även utbilda studenterna i SU:s organisationsstruktur. Då många beslut på SU bereds informellt ska studenter ha möjlighet att träffa företrädare för institutioner och fakulteter utanför ordinarie möten.

Det mesta av studentinflytandet över utbildningen utövas av studentrepresentanter på institutions- och fakultetsnivå. Därför är det viktigt att det finns fungerande strukturer för studentinflytande på alla institutioner, oftast i form av ett studenteråd, något som kräver SU:s aktiva stöd. För att få ett fungerande studentinflytande är det viktigt att institution eller motsvarande stöttar studentrepresentanter och studenteråd genom att utse en kontaktperson som håller kontinuerlig kontakt med rådet, ger tillgång till lokaler och ger studenterna möjlighet att delge institutionens studenter information. Denna bör också fungera som länk till institutionen samt bistå med eventuellt stöd till råden. Det är av största relevans att det finns kontaktpersoner för studentinflytande på alla nivåer av SU för att SU ska kunna säkerställa att studentinflytandet fungerar.

3.4.2. Kursvärderingar

Kursvärderingar är ett av de viktigaste verktygen som studenter har för att kunna delta i utformandet och kvalitetsutvecklingen av utbildningen. För att kursvärderingar ska fungera som ett instrument för kvalitet och studentinflytande krävs det att de är väl genomarbetade, har hög svarsfrekvens och återkopplas och följs upp tillsammans med studenterna. SU har ett automatiserat system för kursvärderingar som gör att kursvärderingarna ser likadana ut oberoende vad en studerar och detta system bör användas. Det är lättare att påverka sin utbildning om ramarna för påverkan är likadana oavsett ämne. Det är av största vikt att institutionerna även har rutiner för hur de återrapporterar kursvärderingarna.

Studenter har idag ofta svårt att överblicka hur institutionerna arbetar med kursvärderingarna. Detta skapar en upplevelse av att kursvärderingarna är meningslösa och inte används, varför deltagarantalet sjunker. Det är av yttersta vikt att kursvärderingarnas genomförande, innehåll och uppföljning som minimum når upp till högskolelagens krav. SU bör även utarbeta strukturer och riktlinjer för hur studentrepresentanter kan delta i arbetet med kursvärderingar då detta ofta bidrar till såväl att sprida resultaten bland studenter som konstruktiva förbättringsförslag för utbildningen.

Det är viktigt att SU också kvalitetssäkrar hela program och utvärderar dessa. Institutionerna är ansvariga för programutvärderingar och de bör se till att utvärderingarna görs och arbetas med för att förbättra programmen. Studenter ska ha möjligheter att värdera utbildningen utifrån hela programmet.

3.4.3. Finansiering av studentkårer

Studentkårer finansieras främst av bidrag från lärosätet samt genom statsbidrag. Statsbidraget täcker långt ifrån de kostnader kårerna har för att säkerställa studentpåverkan i utbildningen, vilket lett till att många studentkårer blivit beroende av frivilliga bidrag från sitt lärosäte för att upprätthålla sin verksamhet. Denna osäkra finansieringsform som när som helst kan upphöra och som försätter studentkåreerna i en beroendesituation gentemot den part de ska granska är inte hållbar. Studentkåreerna representerar alla studenter, inte bara sina medlemmar. Därför är det inte rimligt att medlemsavgifter ska finansiera det grundläggande studentinflytandet.

Ett starkt och oberoende studentinflytande är viktigt för fortsatt kvalitet i den högre utbildningen. Därför bör statsbidragen höjas så att de motsvarar de kostnader studentkåreerna har för sitt arbete med utbildningsbevakning, minst en tredubbling av dagens nivå behövs.

3.4.4. Internationella studenters möjligheter till inflytande

Det är svårt för internationella studenter och inte minst doktorander att påverka sin utbildning då myndighetsspråket är svenska. Språket i de interna organen bör vara detsamma som arbetsspråket. Det är därför av största vikt att kursvärderingar och utvärderingar av program görs på det språk som utbildningen hålls på.

SU måste vara mer öppna gällande språk inom beslutsstrukturen. I dagsläget behöver studentrepresentanten kunna tala svenska i många grupper – det räcker inte med att förstå svenska och själv tala engelska. Detta är ett problem då vissa röster inte ges möjlighet att höras.

Både utbildning på grund- och avancerad nivå samt forskarutbildningen finns på engelska. Trots det är det ovanligt att engelska talas i beredande och beslutande organ som tar beslut om dessa utbildningar. Det måste ges möjligheter för studenter som inte talar svenska att påverka sin utbildning, inte minst genom att de tillåts tala engelska i beredande och beslutande organ.

3.5. Studiemiljö

3.5.1. Ett levande och modernt campus

SU är studenternas arbetsplats. Undervisningslokalerna ska vara säkra, tillgängliga och anpassade för den verksamhet som bedrivs i dem. Studenterna ska även ha tillgång till studieplatser, platser för värmande och ätande av medhavd mat, sociala mötesplatser samt väl fungerande datorsalar och trådlöst nätverk. Studieplatserna ska vara fräscha och tilltalande. Det måste skapas fler tysta och lugna studieplatser både i universitetsbiblioteket och på andra platser på SU:s olika campus. Dessa faciliteter ska finnas på alla delar av universitetsområdet och ska vara dimensionerade efter antalet studenter på SU så att ingen ska behöva lämna sitt campus mot sin vilja för att kunna studera eller äta. För att skapa stimulerande och kreativa studiemiljöer krävs lokaler som inte bara är funktionsdugliga utan även tilltalande och i gott skick. Många fasader

och lokaler på SU är idag i stort behov av upprustning. Även nybyggandet är eftersatt på SU. Det råder stor lokalbrist, vilket leder till överfulla föreläsningssalar, tentamen på kvällar och helger och för få studentutrymmen.

En del i den problematiska lokalsituationen på SU beror på Akademiska Hus. Akademiska Hus höga avkastningsmål som dessutom överskrids innebär att resurser som skulle kunna användas till exempelvis förbättringar av fastigheter eller mer undervisningstid istället går till höga hyreskostnader för lärosätena. Regeringen ska därför justera ner Akademiska Hus avkastningskrav genom revidering av ägardirektivet.

3.5.2. Universitetsbibliotek

Ett väl utbyggt universitetsbibliotek är en viktig del i studenternas studiemiljö och en självklar del av SU. Biblioteket ska värna flexibilitet och användarvänlighet. I dagens allt mer digitaliserade tid är det viktigt att biblioteket hänger med i utvecklingen genom förbättrad informationssökning via internet och mer e-litteratur. Att tillgängliggöra framför allt kurslitteratur via internet är positivt både för studenttillgängligheten och för miljön. Detta får dock inte ske på bekostnad av det fysiska bibliotekets utveckling. Det fysiska biblioteket fyller en viktig funktion som lugn studiemiljö. För att underlätta för studenter bör biblioteket även erbjuda kurser i informationssökning. De biblioteksytor som finns i anslutning till enskilda institutioner ska också bevaras och utvecklas för att underlätta för studenter som studerar där.

Universitetsbiblioteken måste förbättra tillgängligheten till inläst kurslitteratur.

3.5.3. Kurslitteratur för alla

Alla studenter ska ha rätt till en avgiftsfri utbildning. Det inkluderar att SU ska bistå studenterna med det kursmaterial de behöver. Detta bör göras genom att tillgängliggöra kurslitteraturen digitalt, ha upplagor av kurslitteratur i universitetsbiblioteken och, som del i arbetet mot ett långsiktigt mål om fri kurslitteratur, införa maxtak på priset på kurslitteratur. Det är även viktigt att all kurslitteratur kan erbjudas inläst till de studenter som behöver. Institutioner bör därför publicera sina litteraturlistor senast tre månader före kursstart. Lärare ska inte omotiverat premiera sin egen författade litteratur utan också ge fler författare plats på litteraturlistan.

För att ge studenter bra förutsättningar att uppnå de uppsatta målen i kursplanen bör kurslitteraturen väljas utifrån just detta. Kurslitteraturen bör visa bredden inom ett forskningsområde. Kurslitteratur spelar även en stor roll i SU:s arbete för jämställdhet. Utbildningskvalitet, normkritik och inkludering av en mångfald av perspektiv bör ha betydelse vid val av kurslitteratur.

3.5.4. Studerandeskyddsombud och inflytande

Många av studenternas arbetsmiljöproblem berör frågor av institutionsövergripande karaktär. Det måste därför finnas forum där dessa typer av frågor kan behandlas.

Ansvar att följa upp hur studenter upplever sin fysiska och psykosociala studiemiljö på universitetsgemensam nivå för att på så sätt hitta och åtgärda arbetsmiljöbrister som berör stora studentgrupper måste tydliggöras. Lagstiftningen behöver även bli tydligare kring hur långt SU:s arbetsmiljöansvar sträcker sig. I dagsläget tar SU ofta bara ansvar för arbetsmiljön kopplad till den konkreta undervisningstiden och inte för studietiden som helhet trots att studenters studietid ofta till stor del består av egenstudier utanför klassrummen.

3.5.5. Studenters hälsa

Studenter mår sämre än andra yrkesverksamma i samma ålder vilket är ett problem. Akademisk utbildning kan ha ett högt tempo och ställer höga krav på självständigt arbete vid sidan om ordinarie lektionstid. Samtidigt har många studenter idag arbeten, familj och andra åtaganden vid sidan om studierna. Studenter är en ekonomiskt utsatt grupp och situationen utanför SU kan också påverka den psykiska hälsan. Bristen på både pengar och bostad gör situationen värre. SU måste arbeta för att denna situation inte skapar onödig negativ stress.

Genom planering och schemaläggning kan en jämn studietakt uppnås. SU bör införa en norm om vinterledighet mellan höst- och vårterminen. Detta skulle tillåta studenter att lätta på stress och fokusera på andra delar av vardagen, men också för att studenter ska kunna återhämta sig inför vårterminsstarten.

Studenter ska kunna bedriva sina studier utan att riskera sin hälsa. Vid exkursioner och laborativa moment ska studenterna erbjudas grundläggande utbildning i första hjälpen samt olycksförebyggande arbete.

3.5.6. Studenthälsan

Studenthälsan vid SU har ett viktigt uppdrag och måste få mer resurser. Studenthälsan är studenthälsovård för ett tiotal lärosäten i Stockholm och den nuvarande finansieringen räcker inte till. Det finns få individuella tider i dagsläget och om en försöker boka tid är det oftast fullbokat.

Studenthälsan har ett viktigt uppdrag i att förebygga psykisk ohälsa vilket innebär olika former av kurser och workshops. Det är viktigt att SU fortsätter erbjuda stresshanteringskurser för både studenter och doktorander, men även andra förebyggande kurser.

Åtgärder i den fysiska miljön, såväl som förebyggande psykosocialt arbete är viktiga grundstenar för att studentens hälsa ska vara så god som möjligt. Ett nära samarbete mellan institutioner och Studenthälsan är önskvärt för att tidigt fånga in personer med hälsorelaterade problem och ge dem hjälp på ett tidigt stadium.

Ett ytterligare problem är att många studenter inte känner till Studenthälsan. SU måste synliggöra den viktiga verksamhet som Studenthälsan har för att alla studenter ska ha kännedom om dem.

3.5.7. Föreningar på campus

Ett starkt föreningsliv och möjlighet till socialt umgänge på campusområdet är viktigt för många studenter, speciellt studenter från andra städer och internationella studenter. Alla föreningar byggda på demokratisk grund, även partipolitiska föreningar, måste ges förutsättningar att vara och utvecklas på campus. Detta bör gälla inte bara på SU utan på alla landets lärosäten.

På SU fyller fakultetsföreningarna en viktig roll i föreningslivet genom bland annat mottagningsverksamhet och andra kontaktskapande verksamheter. Fakultetsföreningarna bidrar till stärkt studentgemenskap och en större känsla av tillhörighet till SU. SU bör säkerställa fakultetsföreningarnas verksamhet genom fakultetsbidrag samt annat ekonomiskt stöd i de fall där detta behövs. Det är även viktigt att det finns ett gott samarbete mellan fakultetsföreningar och studentkårer för att på bästa sätt bidra till studentnyttan.

3.6. Jämlikhet

3.6.1. Lika villkor

Enligt Arbetsmiljölagen ska ett systematiskt arbetsmiljöarbete bedrivas på alla arbetsplatser och så även på SU. I dagsläget görs detta på långt ifrån alla institutioner och i många fall där ett arbete bedrivs är studenterna inte inkluderade i det. SU måste i högre grad än idag säkerställa studenternas rätt till en tillfredställande arbetsmiljö och möjlighet till inflytande över densamma genom inrättande av strukturer där studenter inkluderas i det ordinarie lokala arbetsmiljöarbetet. En viktig åtgärd för att stärka studenternas inflytande över sin arbetsmiljö vore att ge studiemiljö- och lika villkorsrepresentanterna från studentråden samma status och rättigheter som de anställdas skyddsombud. De ska även inkluderas i institutionernas lokala grupper som arbetar med arbetsmiljö- och lika villkorsfrågor samt möjligheter.

Ett aktivt antirasistiskt arbete tar avstånd från rasism, fascism och all typ av främlingsfientlighet och är viktigt för alla studenters trygghet. Att samarbeta med partier och organisationer som bygger på en nationalistisk grund riskerar att göra att studenter inte känner sig välkomna på SU eller i SUS verksamhet som ska vara öppna för alla. Av denna anledning samarbetar SUS inte med partier eller organisationer som bygger på nationalistisk eller främlingsfientlig grund.

Undervisande personal ska undervisas i inkluderande språkbruk och hur de kan motverka fördomar.

3.6.2. Diskrimineringslagen och aktiva åtgärder

Högre utbildning är en mänsklig rättighet. Det betyder att SU måste möjliggöra högre studier för alla. För att motverka diskriminering ansvarar SU för att alla studenter är medvetna om sina rättigheter och att utbilda personal i likabehandlingsfrågor. Vid fall av diskriminering befinner sig den diskriminerade ofta i en utsatt position. Därför är det oerhört viktigt att handläggningsordningen vid diskriminering och trakasserier är

rättssäker för studenter och att utredningsprocessen är transparent och förutsägbar. SU ska alltid utreda alla misstänkta fall av diskriminering eller kränkning. SUS anser att det är viktigt att SU tar ansvar för att det ska arbetas med aktiva åtgärder på flera nivåer, såväl på institutioner som på Studentavdelningen, och att dessa aktiva åtgärder ska inbegripa alla diskrimineringsgrunder.

SU är en del av samhället och påverkas därmed av samma strukturer som det omgivande samhället, också när det kommer till frågan om jämställdhet mellan könen. Trots att över hälften av SU:s studenter idag är kvinnor är andelen professorer som inte är män fortfarande låg. Även här har SU ett ansvar att vidta åtgärder.

3.6.3. Breddad rekrytering

Breddad rekrytering är SU:s arbete för ett mer inkluderande lärosäte. SU måste vara tillgängligt för alla grupper i samhället och alla grupper ska ha lika stor tillgång till högre utbildning. Ett aktivt arbete bör bedrivas av universitetet för att göra högre studier till ett alternativ för alla. Det behövs göras riktade insatser för att locka duktiga studenter från olika bakgrunder till SU. Det är ett problem att alla inte känner till att det finns en möjlighet att studera vid SU och det problemet måste SU lösa. En viktig del av breddad rekrytering är marknadsföring, hur SU marknadsförs och vilka studenter som syns i den marknadsföringen påverkar vilka presumtiva studenter som upplever att SU är öppet för dem. Arbetet kan inte heller sluta vid rekrytering utan perspektivet breddat deltagande måste genomsyra hela SU:s verksamhet.

SU bör ha flera alternativa antagningsmetoder såsom antagningsprov, tidigare arbetslivserfarenhet och intervjuer för att tillgängliggöra högre utbildning för fler.

3.6.4. Intersektionalitet

SUS åtar sig att utgå från ett normkritiskt och intersektionellt arbetssätt. Det innebär att diskrimineringsgrunderna inte enbart ska behandlas separat utan att fokus ska ligga på hur dessa samverkar med varandra. Studenters situationer ska aldrig ställas emot varandra. Det är viktigt att hela tiden utgå från att maktordningar påverkar samhället i stort och såklart SU. Maktordningar påverkar allt från anställning av personal till den forskning som lärosätet producerar. Detta bör SU ta ansvar för och motverka.

3.6.5. Tillgänglighet och breddat deltagande

Arbete för tillgänglighet behöver bedrivas på många olika sätt och nivåer inom hela universitetsorganisationen. I korthet lever människor olika liv och har olika förutsättningar att delta i högre utbildning. SU måste därför erbjuda flexibilitet och anpassa sig efter olika studenters olika behov. Att personer oavsett funktionsförutsättningar ska känna sig representerade samt ha tillgång till utbildning är en självklarhet. SU behöver driva ett aktivt arbete för att allt från fysiska mötesplatser till informationskällor ska vara tillgängliga för alla. Detta inkluderar bland annat att det ska finnas hörslingar i alla salar och att dessa ska användas.

Att ha tillgång till välfungerande stödfunktioner så som anteckningsstöd, mentorer, språkverkstäder och liknande kan vara avgörande för om en student klarar sig igenom sin utbildning eller inte. SU bör därför erbjuda ett brett spektrum av stödfunktioner och tillgängliggöra dessa för så många studenter som möjligt. Även lokaler behöver vara fysiskt tillgängliga för alla. Studenter som använder sig av rullstol eller liknande ska kunna ta sig runt i SU:s lokaler, mikrofoner ska användas vid föreläsningar om sådana finns och ledstråk för synskadade ska finnas på centrala platser i universitetsmiljön.

Studenter oavsett funktionsförutsättningar ska kunna studera vid SU. Det är också av största vikt att särskilt pedagogiskt stöd fungerar. Rätten till särskilt stöd ska vara en rättighet och likvärdig för alla. En minskad kötid på Studentavdelningen för studenter i behov av särskilt stöd är därför nödvändigt. Medvetenheten och kunskapen om studenters hälsa behöver öka hos beslutsfattare och ansvariga både lokalt, regionalt och nationellt och Studenthälsan bör tilldelas tillräckliga resurser för att kunna vara tillgänglig för alla studenter.

Arbetet med särskilt pedagogiskt stöd vid SU bör centraliseras. I dagsläget ger Studentavdelningen en rekommendation om vilket särskilt pedagogiskt stöd en student behöver men det är institutionerna som själva väljer om de vill ge ut stödet. Detta skapar inte bara utrymme för tolkning av behov utan innebär också att studenter måste kämpa för sin rätt till särskilt pedagogiskt stöd. Det är orimligt att det ska ta tid från studentens studier att kräva rätten till stöd. Nationella riktlinjer om särskilt pedagogiskt stöd bör införas.

3.6.6. Språk och nationella minoritetsspråk

SU är ett huvudstadsuniversitet och det bör finnas möjlighet att läsa många olika språk vid SU. Språk spelar en viktig kulturell roll i samhället och vid SU men är utöver det även en tillgång på arbetsmarknaden. SU har även i sin funktion som statlig myndighet en viktig roll när det kommer till nationella minoritetsspråk. SUS anser därför att SU bör ha utbildning i alla nationella minoritetsspråk.

SU bör ha en bred språkutbildning där klassiska och moderna språk liksom minoritetsspråk inkluderas.

3.6.7. Internationell solidaritet

SU ingår i många internationella sammanhang. När inskränkningar sker i den akademiska friheten runtom i världen går detta alltid ut över studenter som grupp. SUS stödjer därför studenter som står upp för sina rättigheter både i Sverige och utomlands. När SU ingår nya samarbeten ska hänsyn tas till om dess samarbetspartners upprätthåller mänskliga rättigheter vid lärosätena.

I dag är reglerna för uppehållstillstånd utformade på ett sådant sätt att flyktingar som kommer till Sverige måste prioritera arbete före universitetsstudier, vilket försvårar för

både lärosäten och studenter. Flyktingar som studerar vid SU ska inte behöva avbryta sina studier för att få stanna i Sverige.

3.7. Arbetsmarknad

3.7.1. Arbetslivsanknytning i utbildningen

För att förbättra studenternas chanser till en bra karriär efter högskolestudierna ska SU i större grad möjliggöra mötesplatser och informationstillfällen mellan studenter och potentiella arbetsgivare exempelvis i form av arbetsmarknadsdagar. Detta kan göras både i egen regi eller i samarbete med studentorganisationerna vid SU. SU bör sträva efter att fler program och utbildningsområden än idag erbjuds relevanta arbetsmarknadsdagar.

Personer som studerat på SU och kommit ut i arbetslivet kan fungera som en viktig del genom alumnätverk. Universitetet bör utöka sin alumniverksamhet och skapa ett aktivt nätverk med alumner. Detta ger goda förutsättningar för att hitta mentorer till studenter och relevanta kontakter för arbetsmarknadsdagar och på så sätt en direkt kontakt in i arbetslivet. Mentorsktipsprogram är även det ett viktigt verktyg för ökad arbetslivsanknytning. Dessa program bör drivas och finansieras av SU och bör kontinuerligt utvärderas samt utvecklas. Mentorsktipsprogram möjliggör en första viktig kontakt för den framtida karriären och är en del av arbetet för att skapa så lika villkor som möjligt för studenter.

3.7.2. Praktik och VFU

SU ska erbjuda praktik i samtliga programutbildningar som leder till examen. Praktik får aldrig riskera att bli ett utnyttjande av studenter som gratis arbetskraft. Därför är det viktigt att all praktik har en tydlig koppling till den övriga utbildningen och kvalitetsgranskas av universitetet samt att alla handledare har kontinuerlig kontakt med ansvarig på lärosätet. Det ska även vara möjligt att ansöka om specifika praktikplatser utanför program, exempelvis för studenter som läser fristående kurser. SU ge möjlighet för studenter som kommit en bit i sin utbildning att läsa en fristående praktikkurs av likvärdig kvalitet som programpraktik.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en mycket viktig del av utbildningar där VFU är ett obligatoriskt moment. Alla studenter har rätt till välutbildade VFU-handledare samt att få praktisera alla sina ämnen i rätt skolform under VFU. SU måste rätta till de problem som gör att studenter hamnar i kläm mellan partnerområden och lärosäte och tilldelas VFU-plats för sent. Det är av yttersta vikt för en rättssäker bedömning att det finns en löpande kontakt mellan SU och handledare.

Vid praktik och VFU tillkommer ofta dolda avgifter, detta är oacceptabelt och SU bör stå för kostnaderna.

3.7.3. Studie- och yrkesvägledning

För de allra flesta studenter är högskoleutbildning en väg för att nå framtida karriärsmål. SU måste därför tillhandahålla saklig och aktuell information om olika utbildningars användbarhet inom forskning och på arbetsmarknaden samt erbjuda studie- och yrkesvägledning anpassad efter olika utbildningar och ämnen.

Studie- och karriärvägledningen vid SU ska följa SU:s riktlinjer och vara tillgänglig för samtliga studenter. Det är fundamentalt för ett SU:s arbetslivsanknytning att ha en studie- och karriärvägledning av hög kvalitet. SU bör även utveckla en professionell karriärvägledning för doktorander och nydisputerade som framförallt erbjuder vägledning för etablering på arbetsmarknaden utanför universitetsvärlden. De som arbetar med studie- och yrkesvägledning ska ha rätt utbildning för tjänsten.

3.8. Nationella utbildningsfrågor

3.8.1. Kvalitetsutvärderingar

Det är viktigt att kunna visa på kvaliteten i olika utbildningar både för att underlätta för studenter att välja en givande utbildning och för att säkerställa universitetens förtroende hos det omgivande samhället. Frågan om vad som konstituerar en god kvalitet i högre utbildning måste dock vara ständigt närvarande i den högskolepolitiska diskussionen. Det behöver föras en kontinuerlig diskussion om kvalitetsbegreppets innebörd och om och hur kvalitet kan mätas.

Kvalitetsutvärdering ska ta hänsyn till lokala förhållandena för de utbildningar som utvärderas och mäta flera aspekter av kvalitet än bara resultat. Ett bra kvalitetssystem måste även ha förtroende hos landets lärosäten och bygga på kollegiala principer där de som är experter inom ett vetenskapsområde också är de som granskar andra verksamma inom området. Resurstilldelning baserad på kvalitetsresultat måste ge utbildningar med bristande kvalitet möjligheter att åtgärda bristerna, inte frånta dem resurser.

SU bör helhetsgranskas av en oberoende instans, exempelvis Universitetskanslersämbetet, kontinuerligt med syfte att höja utbildningskvaliteten.

3.8.2. Resurstilldelningssystemet

Det är avgörande att Sveriges högskoleutbildningar har tillräckligt med resurser för att hålla en god kvalitet och motsvara förväntningarna och behoven hos studenterna. Ett resurstilldelningssystem får aldrig skapa incitament för lärosätena att godkänna undermåliga prestationer, vilket nuvarande system medverkar till genom att ge pengar till lärosätet per godkänd student.

Genom det effektiviseringskrav, genom pris- och löneomräkningen, som svenska myndigheter har på sig urholkas resurserna till högskolan varje år. Att ha ett system som bygger på att utbildningen ska effektiviseras i en jämn takt varje år är inte rimligt.

Systemet för pris- och löneomräkning måste förändras och anpassas till högskolans särskilda förutsättningar för att inte riskera sämre kvalitet i utbildningen.

3.8.3. Treterminssystem

Idag hindras många studenter från studier under sommarmånaderna. Många av de sommarkurser som erbjuds saknar relevans för examen, vilket gör att studenter antingen väljer bort dem eller ”slösar” studietid och ekonomiska medel på kurser som de egentligen inte behöver läsa. Ett studiesystem med tillhörande studiemedelssystem som endast erbjuder studenter relevanta heltidsstudier och försörjning under tre fjärdedelar av året är vare sig tillfredställande för de studenter som saknar försörjningsmöjligheter under sommaren eller för de som snabbt vill bli klara med sina studier. En lösning är att införa ett för studenterna frivilligt treterminssystem. Detta skulle medföra att studenter kunde slutföra sin utbildning på kortare tid. Ett treterminssystem kan dock utformas på många olika sätt med varierande resultat för studenter och lärare. Det bör därför utredas nationellt om ett treterminssystem är något som kan och bör införas på svenska lärosäten. Till dess bör fler relevanta sommarkurser erbjudas av SU.

3.9. Studenters sociala situation

3.9.1. Bostäder

Det råder stor bostadsbrist i Stockholmsområdet, vilket i hög grad drabbar studenter. För att säkra framtidens kompetensförsörjning och göra Stockholm till en attraktiv region är möjligheten att leva och studera i regionen en förutsättning. Att inte hitta bostad får aldrig vara ett skäl till att en student väljer bort Stockholm som utbildningsort eller avbryter sina studier i förtid. Bostaden är en viktig social rättighet även för studenter. Det behövs en generell ökning i Stockholmsområdet av både antalet studentbostäder och mindre hyresrätter. Kommuner bör i större utsträckning använda sina allmännyttiga bolag för att säkerställa att fler bostäder för studenter byggs.

Då andrahandsbostäder är en vanlig boendeform för studenter måste tryggheten för studenter förbättras på denna marknad. Idag råkar många studenter illa ut genom fuskkontrakt, ockerhyror och kränkande hyresvillkor.

Alla kommuner i Stockholms län måste ta ansvar för bostadsbyggandet, även de där ingen större högskola ligger inom kommunens gränser. Då många studenter bor långt ifrån SU:s olika campus är det extra relevant att ha goda kollektivtrafikförbindelser till SU vilket också gör det möjligt för studenter att bo i andra kommuner än Stockholm.

Den kommunala fastighetsavgiften bör reformeras så att den speglar lägenhetens storlek och standard. Idag slår den platta avgiften oproportionerligt hårt mot studentbostäder och små lägenheter. Stockholm är landets dyraste studentstad att leva i. Eftersom hyran är den enskilt största utgiften för studenter, är bostadsbidraget en viktig del av studenters trygghetssystem och bör utformas så att fler studenter kan ta del av det.

Många studentbostäder har i dagsläget höga hyror vilket gör att studenter inte har råd att bo i dem. Det är därför av största vikt att det införs ett nationellt maxtak för hyror på studentbostäder. Maxtaket ska högst uppgå till högst en tredjedel av den samlade CSN-inkomsten i hushållet.

3.9.2. Student i Storstockholm

Det ligger i Stockholms intresse att villkoren för den enskilde studenten att bedriva högre studier är optimala. Studenter är en förutsättning för framtida tillväxt och konkurrenskraft. I och med att studenter sällan har egen bil så är kollektivtrafik och bra cykelvägar ofta extra viktigt för denna grupp. En väl utbyggd och fungerande kollektivtrafik behövs i staden i allmänhet och från bostaden till lärosätet i synnerhet. När nya campus byggs bör kollektivtrafiken utökas så att studenterna kan ta sig till utbildningen utan att räkna med överfulla bussar och tunnelbanor. Priserna i kollektivtrafiken ökar ständigt medan studiemedlen ligger kvar relativt oförändrad. Om inte priserna sänks generellt eller studiemedlen höjs bör den existerande rabatten för studenter därför öka jämfört med dagens nivå. Studentrabatten ska vara kopplad till kårmedlemskap. För att underlätta för studenter att välja cykel framför andra färdmedel måste SU erbjuda tillräckligt många cykelparkeringar på universitetsområdet.

Studenter som grupp har ofta en lägre betalningsförmåga än genomsnittet. Staden bör anpassa sig för att göra staden ekonomiskt tillgänglig även för dessa. Studentrabatt bör finnas på alla statliga och kommunala kulturinstitutioner. En öppen och tillgänglig stad med offentliga platser för såväl studier som rekreation gynnar både studenter och andra medborgare.

3.9.3. Studiemedel

Studiemedlet är en grundläggande förutsättning för en högre utbildning för alla. Det är viktigt att studiemedlet täcker en students levnadskostnader. Enligt CSN upplever nära flertalet av de högskolestuderande att studiemedlet inte täcker levnadsomkostnaderna. Arbete vid sida av studierna ska vara ett val, inte ett tvång, och heltidsstudier ska gå att bedriva på heltid. Därför bör studiemedlet höjas så att det motsvarar en students levnadsomkostnader.

Personer med utländsk bakgrund, funktionsvariation eller med föräldrar utan akademisk utbildning är klart underrepresenterade i högskolan. För att minska den sociala snedrekryteringen måste de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva studier förbättras. Bidragsdelen i studiemedlet bör höjas och återbetalningstakten på studielånet bör baseras på studentens inkomst, inte lånets storlek. Det bör även vara möjligt att slippa påbörja avbetalningen av sitt studielån under det första året efter examen. Studenter som studerar heltid utan studiemedel ska inte behöva betala av sina studielån medan de fortfarande studerar.

Möjligheten att ta del av studiemedlet ska inte vara kopplat till ålder. Oavsett ålder ska studenter kunna ta del av utbildning och som en del av det livslånga lärandet är det viktigt att möjligheten att få CSN består oavsett ålder.

Om en student tjänar mer än vad fribeloppet tillåter sänks studiemedlet. Detta skapar stora problem under sommaren då många studenter måste jobba för att säkra sin försörjning. Studiemedelssystemet måste skilja på terminsjobb och sommarjobb. Inkomster som studenterna har under sommarmånaderna juni, juli och augusti, bör inte räknas in i fribeloppet.

3.9.4. Socialförsäkringar

I dagens system missgynnas studenter som inte tagit studiemedel då socialförsäkringar för studenter bygger på en förlegad föreställning om vem som är student och vilka villkor den studenten har för att bedriva studier. Den låga genomströmningen i högre utbildning kan ses som ett symptom på illa utformade socialförsäkringar för studenter.

Få studenter har idag en tillräcklig sjukförsäkring. Detta beror till stor del på att rätten till sjukförsäkring är kopplad till studiemedlet trots att bara två av tre studenter tar studiemedel från CSN. Ett rimligt trygghetssystem måste kunna skydda alla studenter. Rätten till sjukförsäkring bör därför knytas till studietakten och inte till studiemedlet. Universiteten bör i högre grad ta ansvar för det förebyggande arbetet som för att hjälpa en sjukskriven student tillbaka till studier. Universiteten bör i denna fråga ha ett rehabiliteringsansvar. Den 30 dagar långa karenstiden för sjukskrivna studenter bör även sänkas till en nivå närmare den för förvärvsarbetande, vilka har en eller två karensdagar. Studenter ska även ges möjligheten att vara sjukskrivna på deltid.

Var femte student har barn, trots detta är systemen långt ifrån anpassade efter studenters verklighet. I dagens system missgynnas studenter som inte tagit studiemedel inför föräldraledigheten genom att bara få ut lägstanivån i föräldrapenningen. Nivån på föräldrapenningen bör bero på studenters tidigare studietakt och inte på huruvida de tagit studiemedel eller inte. Alla studenter med barn har rätt till en tillfredsställande föräldraförsäkring. Studenter kan idag inte heller överlåta föräldrapenningen till en partner eller dela den för att dela vårdnaden av sjukt barn, vilket är möjligt för förvärvsarbetande. Detta bör vara möjligt även för studenter. Arbetslöshetsförsäkringarna måste utformas så att de inte missgynnar de studenter som väljer att studera tidigt i livet och i snabb takt.

3.10. Forskarutbildningen

Merparten av doktoranderna är anställda på en doktorandtjänst och utöver detta finns stipendiefinansierade doktorander och industridoktorander. Forskarutbildningen avser fyra år på heltid och i den ingår forskarutbildningskurser samt avhandlingsarbete. Institutionstjänstgöring ingår som regel i forskarutbildningen och innebär administrativa sysslor på institutionen samt undervisning. Institutionstjänstgöringen jämte studerandefackligt arbete, sjukskrivning och föräldraledighet ger rätt till prolongering dvs. förlängning av motsvarande tid.

3.10.1. Introduktion till forskarutbildningen

Alla doktorander har i dagsläget inte tillgång till högskolepedagogisk utbildning och det är av största vikt att alla doktorander har det. För de flesta doktorander är arbetspråket engelska, och många doktorander har inte svenska som modersmål. SU är ansvariga för doktorandernas akademiska frihet och måste säkra detta under utbildningens gång, vilket innebär att doktoranden inte själv ska behöva ansvara för sin egen akademiska frihet.

Doktorander ska ha rätt att ta del av högskolepedagogisk utbildning under sin utbildning då doktorander ofta både undervisar och handleder studenter vid grund- och avancerad nivå och kommer fortsätta att göra det under sin karriär. Alla doktorander har i dagsläget inte tillgång till högskolepedagogisk utbildning och det är av största vikt att alla doktorander har det.

3.10.2. Individuell studieplan

Forskarutbildningen består av både kurser, forskning och spridning av forskningsresultat. För varje doktorand ska det upprättas en individuell studieplan (ISP). Planen ska innehålla universitetets och doktorandens åtaganden och en tidsplan för doktorandens utbildning. SU ska erbjuda detaljerade exempel på hur en ISP kan fyllas i.

Kurser på avancerad nivå ingår i doktorandutbildningen, och doktoranden ska ges tid att delta och genomföra kurser under ordinarie arbetstid. Handledare ska inte förvänta sig att doktoranderna genomför kurserna på fritiden. Universiteten ska se till att det finns tillräckligt med relevanta doktorandkurser i alla program.

ISP:en bör specificera vilka resurser och tillgångar som behövs för att en doktorand ska kunna utföra och slutföra sin utbildning. Detta inkluderar kontorsutrymme, datorutrustning, tillgång till laboratorier, men även tillgång till elektroniska resurser och data. I de fall som doktoranden är beroende av tillgång till en viss typ av specifik resurs så ska det fastställas i dennes ISP. Vidare bör ISP:en klargöra vad som sker med specifika resurser samt projekt om en doktorand eventuellt byter handledare.

Om doktorander upplever att forskningsetiska aspekter är försumliga under sin utbildning bör det finnas tydliga riktlinjer för hur doktoranden ska hantera sådana fall. I dessa riktlinjer bör tas i åtanke att handledare kan vara involverad i problemet. ISP:en bör användas för att adressera tvister om författarskap i en mycket större utsträckning än vad som sker idag. Till exempel bör författarskapsordning i avhandlingsprojekt klargöras i ISP:en. Överlag bör alla institutioner sträva mot att införliva tydliga regler för författarskap (och aktivt följa Vancouver-reglerna).

Introduktion till doktorander sker på institutionsnivå, men det finns information som skulle kunna ges på en mer central nivå. Även om doktorander är inbjudna till

introduktionsdagen för nyanställda på SU är det viktigt att uppmärksamma att doktorandanställningen är den första heltidsanställningen för många doktorander, speciellt då många doktorander är nya i Sverige. Internationella doktorander bör också, under introduktionen, informeras om deras arbetsrättsliga rättigheter. SU bör därför anordna en introduktionsdag för alla nya doktorander. Det är viktigt att doktorander introduceras på både institutions- och central nivå.

3.10.3.Handledning

Handledningen och forskningsmiljön är två av de viktigaste delarna av utbildningen på forskarnivå. För att handledningen av doktorander ska fungera så bra som möjligt bör alla nya handledare vid SU genomgå en handledarutbildning. Handledarna ska fungera som vetenskapliga mentorer till doktoranden och ge råd och stöd i arbetet samtidigt som doktoranden ska ges utrymme att utvecklas som självständig forskare. Det är viktigt att handledarna vidareutbildar sig i frågor om handledning. Under pågående forskarutbildning bör alla doktorander ges chans till ytterligare stöd exempelvis i form av mentorskap. Doktorander ska i största möjliga utsträckning beredas möjlighet att självständigt välja avhandlingsämne och vetenskaplig metod.

Oavsett fakultet eller institution är det viktigt att doktoranderna på SU får kvalificerad handledning och i rätt omfattning.

3.10.4 Internationella doktorander

Eftersom en stor del av doktoranderna är internationella är det viktigt att minimera de språkliga hinder som doktorander kan komma att uppleva. Detta bör underlättas både genom att översätta relevanta dokument, men också genom att kompensera icke-svensktalande doktorander från utomskandinaviska länder som lär sig svenska.

3.10.5. Anställning

För att doktorander ska ha tillgång till ett socialt skyddsnät och en likvärdig social trygghet som andra universitetsanställda ska doktorander vara anställda framför stipendiefinansierade. För alla stipendiefinansierade doktorander och de inom ramen för de undantag i högskoleförordningen som sträcker sig längre än ett års tid, bör stipendiet uppgå till samma summa som likvärdig lön för doktorandtjänst inklusive ett tillägg för pensionstillägg, samt innehålla tydliga riktlinjer för prolongering. Om SU inte kan anställa en doktorand måste SU se över doktorandens situation och se till att den får samma utbildningskvalitet som anställda doktorander.

Lönestegen för doktorander bör tydliggöras på alla institutioner. Tydliga, objektiva riktlinjer för vad en doktorand bör ha uppnått och när denne anses redo för nästa steg i lönestegen ska finnas. Det får inte vara en godtycklig process där en handledare bestämmer när det är dags att gå upp i lönestegen. Doktoranden står redan i en beroendeställning till denne. Stipendiefinansierade doktorander bör följa samma lönestege som övriga doktorander.

Doktorander ska inte förväntas arbeta med sitt forskningsprojekt under helgdagar, röda dagar eller på sin semester. Det är viktigt att SU betonar att doktorander ska ta ut sin semester, och att handledare inte ska förvänta sig att doktorander jobbar övertid.

3.10.6. Organisatorisk och social arbetsmiljö

En doktorands arbetsuppgifter och befogenheter får inte ge upphov till en ohälsosam belastning. Doktoranders höga sjukskrivningstal bör kontinuerligt övervakas. Doktorander ska ha rätt till prolongering för läkarbesök för att kunna ta sin hälsa på allvar.

Om en doktorand utsätts för trakasserier eller kränkande särbehandling måste SU utreda ärendet. Under pågående utredning bör största möjliga hänsyn tas till doktorandens utbildning så att dennes arbete inte får konsekvenser på grund av detta, såsom tidsbrist, förlorade projekt. I de fall där en doktorand inte tar examen inom utsatt tid för forskarutbildningen bör institutionerna ta ett stort ansvar att se till vilka möjliga lösningar i form av prolongering som kan erbjudas doktoranden. Doktoranders arbete ska inte utföras utan finansiell ersättning.

Doktorander är den mest utsatta gruppen inom akademien när det kommer till stressrelaterade sjukskrivningar och trakasserier. SU måste uppmärksamma detta mer och komma med förebyggande åtgärder. I dagsläget har Studenthälsan vid SU inget ansvar för doktoranders hälsa och har därför ingen förebyggande verksamhet anpassad för forskarstuderande. Doktorander vid SU inkluderas av SU:s företagshälsovård men det finns inte något förebyggande arbete för doktoranders hälsa vilket SU måste prioritera.

Om en doktorand väljer att byta handledare bör institutionen hantera ärendet skyndsamt och med så stor hänsyn så möjligt till doktorandens projekt och fortsatta utbildning. Det är viktigt att varje doktorand har kunskap om de exakta regler och förfaranden som gäller detta redan vid start av forskarutbildningen.

3.10.7. Doktorandrepresentation

SU har i sitt regelverk ett tak på hur mycket prolongering som doktorander kan samla på sig per år. Detta kan leda till problem när doktorandrepresentanter behövs på central nivå, såsom representanter till REBUS, kvalitetssäkrande av forskarutbildningen, etc. Samma problem kan uppstå vad gäller representation på nationell nivå. För att möjliggöra god doktorandrepresentation bör detta tak höjas.